

YLIOPISTOT JA SOTE-UUDISTUS

Pääkirjoitus

Janus

Sote-uudistus on ottanut syksyn aikana varmoja askelia eteenpäin. Selvityshenkilöiden uudistuksen aikataulutannut raportti ilmestyi elokuussa, jonka jälkeen selvityshenkilöiden puheenjohtaja Tuomas Pöysti nimitettiin sote-uudistuksen projektijohtajaksi. Syyskuun alussa sosiaali- ja terveysministeriö ja valtiovarainministeriö asettivat ministeriöiden kansliapäällikköjen johtaman virkamiesohjausryhmän sekä projektiryhmän valmistelemaan sote-uudistusta, itsehallintoalueiden perustamista ja aluehallintouudistusta.

Lisäksi projektiryhmän alaisuuteen nimitettiin rahoitussäännöksiä valmistelevat ryhmät sekä ryhmiä, jotka valmistelevat aluejakoja, järjestämis- ja voimaannapanolakeja ja itsehallintoalueelakeja. Näiden lisäksi projektiryhmä voi asettaa muita valmisteluryhmiä. Kiinnostava yksityiskohta on se, ettei ryhmissä ole mukana kuntien, sairaanhoitopiirien tai maakuntien edustajia. Ministeriöiden virkamiesten lisäksi ryhmissä on vain kaksi ulkopuolista THL:n edustajaa. Näin halutaan ilmeisesti taa- ta suoraviivainen valmistelu.

Sote-uudistuksen tavoitteena on kaventaa kestävyysvajetta kolmella miljardilla eurolla. Tavoite on kunnianhimoinen, jopa epärealistinen. Tärkein keino saada vähemmällä rahalla parempia palveluita on toteuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon vertikaalinen ja horisontaalinen integraatio. Integraatiosta on puhuttu paljon hallinnollisena kysymyksenä. Systeminen muutos voi kuitenkin toteutua ainoastaan, jos eri alojen asiantuntijat muuttavat toimintaansa. Sote-professioiden ajan kuluessa syntyneet jyrkät rajat sekä merkittävien sote-organisaatioiden sisäinen kitka hidastavat muutosta ja voivat tehdä sen osin jopa mahdottomaksi.

Yliopistosairaalakaupunkien yliopistoilla on tärkeä tehtävä sote-integraation toteuttamisessa. Se edellyttää suuria muutoksia. Tiedekunnat ovat jo fyysisestikin erillään Helsingissä, Turussa ja Tampereella. Oulussa ei ole lainkaan sosiaalitieteitä. Sosiaali- ja terveystieteiden yhteistyö lienee läheisintä tällä hetkellä Itä-Suomen yliopistossa, missä Kuopion yliopistokampus sijaitsee yliopistosairaalan yhteydessä.

Yliopistosairaalat ovat virittäneet yhteistyötä sosiaalialan toimijoiden kanssa. Työ vilkastui edellisen sote-mallin aikana, jolloin koko uudistus oli viritetty yliopistosairaaloiden ympärille. Nyt yliopistosairaaloiden asema ja rooli on vielä epäselvä.

Kehitystyö ei kuitenkaan saisi pysähtyä. Monilla sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkijoilla on kokemusta yhteisistä hankkeista terveystieteilijöiden kanssa. Lisää tutkimusta kaivataan kipeästi siitä, miten sote-integraatio voi toteutua käytännön tasolla, miten rakennetaan konkreettisesti yhtenäisiä palveluketjuja ja miten johtamisessa otetaan huomioon integraation näkökulma.

Heikki Hiilamo